

var det 17,000 Kr.; derefter forhøiede man denne Sum, altsaa Understøttelse til disse Forberedelser for yngre og ældre Mænd, der vilde gaa til Universitetet udenom Skolerne, til 22,000 Kr. Dette holdt sig i 4 Aar efter Statsregnskaberne 1883—86, det holdt sig altsaa i 3 Aar, hvor vi havde en lovlig Finansloov og i det første Provisorieaar. Derefter i det andet og tredje Provisorieaar gik det ned til 17,000 Kr., altsaa med 5,000 Kr. I Fjor voterede man 15,000 Kr. her, og i Aar staar der 12,000 Kr. Man er altsaa naaet paa denne Konto ned til det Standpunkt, man havde for 11 Aar siden. — Dette staar i saa nøie Forbindelse med Endringsforslagene, at jeg vel tør omtale det, da det ingenlunde er uvigtigt, eftersom det angaar mange Mennesker. Nu staar der paa 2 a. til Understøttelse for Saa-danne, der først i en fremrykket Alder have bestemt sig for Studeringer, og som ved en forberedelses- eller Fageexamen have givet sikkert Haab om god Fremgang, den samme Sum som da, nemlig 12,000 Kr. Man siger nu som saa: Det er den rigtige Vej; thi man vil ikke opmuntre disse Bønde- og Almuesønner til at blive Studenter; man har nok af Studenter alligevel, og man føier til, at de Forventninger, man har stillet til den Institution, ere ofte blevne skuffede. Det Mindretal, hvortil jeg hører, har fundet sig i at lade 2 a., 15,000 Kr., for i Aar blive nedsat til 12,000 Kr., men vi ere i meget stærk Tvivl om, hvorvidt dette er rigtigt, og ville i Grunden gjerne have en Impuls fra Folkethinget til at kunne stille Forslag om Forhøielse til 3die Behandling. Vi ere ganske enige i, at der i Virkeligheden i vort Land er altsor mange Studenter. De ere gaaede op fra 150 eller 185 for nogle Aar tilbage til 444; derom kan der vist ikke tvistes, at Studenter i den Form, hvori de nu fabrikeres, have der altsor mange af; thi vi have ikke Brug for mere end Trediedelen af dem til Embedsmænd, og de andre ere ikke særdeles nyttige for det praktiske Liv. Men jeg siger som saa: Naar man tager de lærde Skolers Budget, Tilskudene til de private Latiniskoler og Sorø Akademis Udgifter, saa bliver det en Udgift med de andre Skolekontingenter af over 600,000 Kr. Men naar der altsaa anvendes af offentlige Midler — Sorø Akademis Midler ere jo ikke egentlig offentlige, men dog under Statens Besjort — over 600,000 Kr. for at opdrage Studenter fra Børn af ad Skoleveien, ogsaa under den nuværende Ordning af Latiniskolerne, saa forekommer det os noget mærkeligt alligevel, at man ikke har 15,000 Kr. tilovers for dem,

der ville forberede sig udenom disse Studenterfabriker eller Skoler; man vil søge denne Bevilling sat ned og atter ned og tvinge Alle til fra Barneaarene af at lade sig spænde i den Trøie og gaa Skolerne igjennem for at blive Studenter. Derfor er det, man har saa stort et Antal, fordi man gjennem disse offentligt underholdte Skoler og det store Antal Privatskoler, der ikke have Understøttelse, sender et væsentligt Antal af dem til Universitetet. Set overfor dette Offer til den Fabrikation eller den Opdragelse er det andet Betsøb saa ringe, at jeg er tilbøielig til at tro, at det vil være ubilligt imod den Almue, der ikke kan sende sine Sønner i en tidligere Alder til Skolerne for at gaa Universitetsveien, ubilligt mod den og udemokratist at ville forhøide Udgangsvæien udenom Skolerne til Universitetet. Jeg tror derfor, man er gaaet for rask frem med at nedsette 2 a). Men jeg skal sige til, at ville de ærede Herrer, der nu ville denne Sag til Livs, blot borttage Folks Fristelse til at lave saa mange Studenter, saa bør de gaa til Omordningen af Skoleanordningerne og indskrænke de af Staten opretholdte og understøttede Skoler, Latiniskoler eller Studenter-skoler i en meget væsentlig Grad eller omdanne de bestaaende Skoler til at give en saadan Undervisning, som ikke er beregnet efter det Maal, man nu stiller sig, men afsættet efter det virkelige Livs Krav. Jeg kan forstaa, at man søger at fomme dette Ønde, som det godt kan være, og som jeg tror, det er, til Livs paa en praktisk Maade. Men den eneste praktiske Maade er en virkelig Forandring i Skoleloven, en stærk Indskrænkning af de Skolers Antal, der skal uddanne Studenter efter den nuværende Maade. Man bør give dem en anden Opgave, en saadan Opgave, at Maalet bliver en stærkere og fyldigere Undervisning, en virkelig brugbar Undervisning i de levende Sprog, en større Kundskab til Realvidenskaberne og — hvorfor ikke — til Handelsvidenskabene og andre saadanne Sag, som vilde kunne gjøre dem nyttige og brugbare strax, naar de gaa fra den lærde Skole ud i det offentlige Liv. Ud den Vej kan der naas en Forandring af Studenter-væsenet og en tilsvarende Omdannelse af Universitetsundervisningen, saa at der ikke blot bliver foredraget de nuværende Examen-sag og Videnskabs-sag, men ogsaa de særlige Sag, som have Betydning for Uddannelsen til Handelen, Industrien o. s. v. Men at tro, at saalænge man giver 600,000 Kr. om Aaret til Opdragelsen af Børn til Studenter, og derigjennem faar 3 Gange saa mange, som man behøver ude i Livet, at man da ved at knappe de enkelte Mennesker af, som udenfor